Tacir Sıfatının Sözleşme Görüşmeleri Açısından Etkisi

16 Aralık 2024

Sözleşmenin kurulması sürecinde saikini oluştururken göz önüne aldığı olgu hakkında yanıldığını iddia eden, olgu hakkındaki bilgiden şüphe duymamış olmalıdır. Olguya dair bilgiden şüphelenirken sözleşmenin kurulmuş olması, şüphe edilen olgu hakkında yanlış veya eksik bilgi sahibi olma riskinin kabul edildiği anlamına gelir.

Tacir, basiretli bir iş adamı gibi hareket etme külfetini sözleşme görüşmelerinde de taşır (TTK m. 18/2). Dolayısıyla tacirin olguya dair bir bilginin doğruluğu hakkında daha şüpheci olması, araştırma yapması beklenir.

Tacir sıfatlı müzakerecilerden biri diğerine, bir bilginin yanlış olabileceği ihtimalini aktarmış, bilginin tetkiki için gereken imkânı sağlamış ve belirttiği yanlışlık riski de doğru çıkmış ise, şüphesini gidermemiş tacir aldatma veya yanılma hükmüne başvuramaz.

Somut olayda ticari işletmeyi devralan davacı, devreden davalının sözleşme görüşmeleri esnasında kendisini yanılttığı iddiasındadır. Bu iddianın sebebi, ticari işletmenin malvarlığına dahil franchise işletmesinin kârlılığı konusunda davalının verdiği bilgiler ile ticari işletmenin devri sözleşmesinin kurulması sonrasında dava dışı franchise veren şirketten alınan bilgilerin uyuşmamasıdır. Davalı taraf ise, franchise işletmesinin kârlılığına ilişkin aktardığı bilginin yanlış olabileceği ihtimalini ve bu bilgiyi franchise veren şirketten denetleyebileceğini müzakere sürecinde davacıya bildirdiğini ispatlamıştır.

İlk derece mahkemesi, davalı tarafından franchise işletmesinin zarar etmediği görüntüsü verildiğine ve davacının bu suretle yanıltılarak sözleşmeyi kurduğuna, davacının gerçeği bilseydi işletmeyi daha düşük bir bedelle devralacağına hükmederek davanın kısmen kabulüne karar vermiştir.

İlk derece mahkemesinin kararını kaldırmak suretiyle davayı esastan reddeden Bölge Adliye Mahkemesi, sözleşme görüşmelerinde davalı tarafından yanlışlık ihtimali kendisine bildirilen olgu hakkında davacının tacir sıfatı nedeniyle araştırma yapmasının bekleneceğine ve bu araştırmayı yapmamış davacının yanıldığını veya aldatıldığını ileri süremeyeceğine hükmetmiştir.

Yargıtay 11. HD, Bölge Adliye Mahkemesi'nin esastan verdiği nihai kararı onamıştır.

Yargıtay 11. HD, T. 12.10.2021, E. 2020/3111, K. 2021/5976

MAHKEMESİ: *İSTANBUL BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 16.HUKUK DAİRESİ*

VEKİLİ : AV. ...

TİC. LTD. ŞTİ.

VEKİLİ : AV. ...

TÜRK MİLLETİ ADINA

Taraflar arasında görülen davada İstanbul 13. Asliye Ticaret Mahkemesi'nce verilen 26.04.2017 tarih ve 2015/113 E- 2017/302 K. sayılı kararın davalı vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, istinaf isteminin kısmen reddine-kısmen kabulüne dair İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 16. Hukuk Dairesi'nce verilen 16.07.2019 tarih ve 2017/4148 E- 2019/1551 K. sayılı kararın Yargıtay'ca incelenmesi taraf vekilleri tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla, dava dosyası için Tetkik Hakimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe, layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup, incelendikten sonra işin gereği görüşülüp, düşünüldü:

Davacı vekili, davacı ile davalı arasında 395.000,00 bedelle franchise işletmesinin devri sözleşmesi imzalandığını, bedelin 190.000,00 TL'sinin peşin ödendiğini, kalanı için muhtelif vadeli bonolar tanzim edildiğini, sözleşme öncesinde işyerinin mali durumu hakkında davacı tarafından davalının sunduğu verilere göre araştırma yapıldığını, devirden sonra franchise veren şirketin genel müdürlüğünden alınan verilerde yapılan araştırma sonucu devralınan şirketin kâr değil bilakis zarar ettiğinin görüldüğünü, davalı şirketin devredilen şirketin cirosu ve mali durumunu gerçek durumundan daha iyi göstererek davacıyı yanılttığını, bunun ekonomik ayıp olduğunu belirterek, davalıya ödenen 190.000,00 peşinat bedelinden fazlaya ilişkin kısmın iadesini talep hakları saklı kalmak kaydıyla işyeri devir sözleşmesinde ödenmesi öngörülen toplamı 205.000,00 TL olan bonolardan dolayı davacının borçlu olmadığını tespitine, bonoların iptaline ve bonoların icra takibine konulmaması için ihtiyati tedbire karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, davacının devir öncesinde şirketin tüm verilerini detaylı incelediğini, franchise veren dava dışı şirketten de tüm verilerin temin edebileceğini hatta bunun bizzat davalı tarafından davacıya yazılı şekilde iletildiğini, işyeri devir bedelinin sadece mali tabloya göre değil devredilen tüm unsurlarla birlikte değerlendirilmesi gerektiğini savunarak davanın reddi ile davacı aleyhine tazminata karar verilmesini istemiştir.

İlk derece mahkemesince, yapılan yargılama, toplanan deliller ve benimsenen bilirkişi raporuna göre, davalı tarafından istenilen tüm mali incelemelerin karşı tarafa yollandığı, e-posta yazışmalarında mali raporlarda küçük farklılıklar olabilme ihtimalinden bahsedildiği, davalı şirketin cirosu şişirilerek işyerinin zarar etmediği görüntüsü vermek sureti ile davacının sözleşmede sözü edilen fiyattan işletmeyi devralmaya ikna edildiği, eğer davalı tarafından gerçek veriler davacıya bildirilse idi davacının 55.237,18 TL daha az ödemesi gerektiği gerekçesi ile davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Karar taraf vekillerince istinaf edilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesince yapılan yargılama sonunda, davacının tacir olduğu, basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği, davalının işletme ile ilgili beyan ve bilgilendirmesiyle yetinmemesi ayrıca kendisinin de araştırma yapması gerektiği, davadan önce de bu konuda bağımsız bir denetim kurumundan rapor aldığı, davacının basiretli davranıp bu raporu devir öncesinde alması gerektiği, devir bedeli ile dosyada alınan raporda bilirkişiler tarafından belirlenen bedel arasında çok yüksek oranda bir farklılık olmadığı dolayısıyla davacının akdin kuruluşu esnasında iradesinin hata ve hileye uğratıldığının ileri sürülemeyeceği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olduğu,

mahkemece verilen tedbir kararının bonoların ciro edilmemesi ve takibe konulmamasına yönelik olduğu, tedbir kararı ile icra takibi durdurulmadığından veya tedbir kararı icraya yatan paranın alacaklıya ödenmemesi şeklinde olmadığından davalının tazminat talebine yönelik istinaf talebinin yerinde olmadığı gerekçesi ile ilk derece mahkemesi kararı kaldırılarak davanın reddine karar verilmiştir.

Hüküm taraf vekillerince temyiz edilmiştir.

İlk Derece Mahkemesince verilen karara yönelik olarak yapılan istinaf başvurusu üzerine HMK'nın 355 vd. maddeleri kapsamında yöntemince yapılan inceleme sonucunda Bölge Adliye Mahkemesince esastan verilen nihai kararda, dosya kapsamına göre saptanan somut uyuşmazlık bakımından uygulanması gereken hukuk kurallarına aykırı bir yön olmadığı gibi HMK'nın 369/1. ve 371. maddelerinin uygulanmasını gerektirici nedenlerin de bulunmamasına göre usul ve yasaya uygun Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanmasına karar vermek gerekmiştir.

SONUÇ: Yukarda açıklanan nedenlerle, taraf vekillerinin temyiz isteminin reddi ile Bölge Adliye Mahkemesince verilen kararın HMK'nın 370/1. maddesi uyarınca ONANMASINA, HMK'nın 372. maddesi uyarınca işlem yapılmak üzere dava dosyasının İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, aşağıda yazılı bakiye 14,90 TL temyiz ilam harcının temyiz eden taraflardan ayrı ayrı alınmasına, 12/10/2021 tarihinde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

YAZAR

Dr. Burak Sak
burak.sak@sakyildiz.com

Bu sitede yer alan yazılar genel bilgilendirme amaçlıdır; hukuki görüş, danışmanlık veya avukatlık hizmeti niteliği taşımaz. Her uyuşmazlık kendi somut koşulları içinde değerlendirilmelidir.